

Автор статті:

Леся Петренко,

магістрантка

спеціальності «Соціальна робота»

Науковий керівник:

Ольга Ілліна,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри соціальних технологій

ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Різноманітність напрямів, форм та методів волонтерської діяльності відкриває широкі перспективи для активізації духовного, інтелектуального та культурного потенціалу, що детермінує розвиток людини і суспільства. Усвідомлення майбутнім соціальним працівником місця і ролі волонтерської роботи як засобу самовизначення та самоствердження та способу надання допомоги людям, які її потребують, є шляхом не тільки саморозвитку, а й професійної самореалізації.

Питання професійної підготовки майбутніх соціальних працівників і, зокрема, формування професійної спрямованості розглядають такі зарубіжні та вітчизняні вчені: Д. Андерсон, С. Архипова, В. Васильєв, Н. Гайдук, Д. Галахер, О. Карпенко, І. Ковчина, В. Поліщук, Ш. Рамон, О. Холостова та ін. Проте на сьогоднішній день недостатньо дослідженою є проблема професійної самореалізації в процесі волонтерської діяльності.

Вчені трактують поняття професійної самореалізації як процес розкриття професійно-особистісних якостей і властивостей, можливостей, здібностей для відтворення себе у своїй сутності в багатовимірній практичній та професійній діяльності. Тобто, це процес, що охоплює весь трудовий шлях особистості: від виникнення професійних намірів до завершення трудової діяльності.

Професійна самореалізація майбутніх фахівців залежить від багатьох факторів. Одним з них є волонтерська діяльність, яка покращує рівень професійного зростання учасника волонтерського руху, сприяє формуванню професійних умінь. Волонтерська діяльність є не тільки способом проведення дозвілля, самореалізації і можливістю принести користь суспільству, але і стимулює майбутніх фахівців до професійного зростання та розвитку [3].

Зазначимо, що соціальна робота належить до тих видів професійної діяльності, де не тільки професійні знання, уміння і навички, а, насамперед, особистісні якості волонтера значною мірою визначають ефективність та успішність його роботи. Серед особистісних якостей, які мають бути притаманні волонтерам, виділяють такі риси як: чесність, толерантність, об'єктивність, витримку і стриманість, справедливість, емпатію, уважність і спостережливість, комунікабельність, тактовність тощо [1].

Волонтерство дає змогу розширити діапазон професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери, і має при цьому певні переваги порівняно із звичною навчально-професійною діяльністю, наприклад: добровільність участі, що в свою чергу забезпечує більш стійку мотивацію до діяльності; свобода вибору об'єктів волонтерської діяльності, її змісту, форм, в результаті чого з'являється більше умов для створення індивідуального шляху професійного становлення; а також створення умов для формування більш об'єктивно-критичного ставлення до себе як особистості й фахівця.

Не менш важливим є отримання майбутніми соціальними працівниками під час волонтерської діяльності нових знань умінь та досвіду, які є необхідними для них як майбутніх фахівців. Наприклад, перевірка власних теоретичних та практичних знань на практиці; набуття додаткових фахових знань для майбутньої професійної діяльності; набуття навичок спілкування з майбутніми клієнтами, спілкування з професіоналами у

сфері соціальної роботи; опрацювання нових методик і технології; відпрацювання власного набору професійного інструментарію[2].

Участь у волонтерській діяльності спонукає до активної взаємодії із соціальним середовищем і встановлення тривалих взаємовідносин із представниками різних груп суспільства. З метою дослідження рівня самореалізації в процесі волонтерської діяльності було використано модифікований багатовимірний опитувальник самореалізації особистості С. І. Кудінова. Опитаних було поділено на дві групи: I група – ті, хто не беруть участь у волонтерському русі та II група – ті, хто беруть участь у волонтерській діяльності. Порівнюючи відповіді респондентів, було з'ясовано, що високий рівень професійною самореалізації мають 69% майбутніх соціальних працівників, які не беруть участь у волонтерській діяльності і 67% тих, що беруть. Високий рівень соціальної самореалізації мають 39% I групи респондентів, і 73% II групи. Таким чином рівень професійної самореалізації залежить від участі майбутніх соціальних працівників у волонтерській діяльності, але меншою мірою ніж рівень соціальної самореалізації. Це викликано тим, що волонтерські програми за своїм змістом безпосередньо не спрямовані на розвиток рівня професійної самореалізації майбутніх соціальних працівників.

Отже, необхідною є розробка таких волонтерських програм, участь в яких сприяла б підвищенню рівня професійної самореалізації майбутніх соціальних працівників.

Використана література:

1. Баранюк В. Волонтерська діяльність як умова формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної роботи / В. Баранюк // Вісник Черкаського університету. — 2015. — № 37. — С. 7—11.
2. Романовська Л. Волонтерство як засіб професійної соціалізації майбутніх соціальних працівників / Л. Романовська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. — 2013. — №1. — С. 77—82. — (Серія : «Педагогіка»).
3. Козубовський Р. Професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної роботи в процесі волонтерської діяльності / Р. Козубовський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. — 2012. — № 24. — С. 72—74.